

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku

LGD – 4101-021-01/2014
P/14/010

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Gdańsku
ul. Wały Jagiellońskie 36, 80-853 Gdańsk
T +48 58 768 36 00, F +48 58 768 36 05
lgd@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/14/010 – Wykonywanie zadań w zakresie współpracy z Polonią i Polakami za granicą ukierunkowanych na podtrzymywanie więzi z krajem i wspomaganie migracji powrotnych
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku
Kontrolerzy	1. Iwona Miklikowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91826 z dnia 12 listopada 2014 r. 2. Hanna Rybczyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 91827 z dnia 12 listopada 2014 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Ambasada Rzeczypospolitej Polskiej w Republice Federalnej Niemiec (dalej: „Ambasada”)
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jerzy Margański, Ambasador Rzeczypospolitej Polskiej w Berlinie (dowód: akta kontroli str. 92-93)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Ambasada realizowała wyznaczone przez Ministra Spraw Zagranicznych cele i zadania dotyczące współpracy z Polonią i Polakami za granicą, w tym w zakresie upowszechniania nauczania języka polskiego, współpracy ze środowiskami polonijnymi na rzecz wspierania polonijnej oświaty i kultury oraz społecznej integracji i aktywizacji Polonii i Polaków zamieszkałych w Niemczech. Podejmowała też działania w zakresie współpracy z przedstawicielami państwa przyjmującego w celu umożliwienia nauczania języka polskiego w systemie kształcenia tego państwa, m.in. popierała powstawanie „Strategii nauczania języka polskiego jako ojczystego w RFN”, dokumentu, który został przyjęty 20 czerwca 2013 r. uchwałą Stałej Konferencji Ministrów Kultury, Nauki i Oświaty Krajów Związkowych RFN. W okresie objętym kontrolą, tj. w latach 2013-2014 do czasu zakończenia kontroli, Ambasada udzieliła wsparcia finansowego na realizację projektów o charakterze kulturalnym i oświatowym organizacjom i podmiotom polonijnym w wysokości ogółem 112 tys. euro. Powyższe środki wydane zostały zgodnie z przeznaczeniem, z zachowaniem zasad realizacji określonych we wnioskach o przyznanie środków, w zawieranych umowach, a także obowiązujących od 2014 r. Wytocznych Dyrektora Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych. Wskazać jednak należy na fakt, że Ambasada nie dokumentowała monitoringu realizacji zadań, jak również ani Ministerstwo Spraw Zagranicznych (dalej: „MSZ”) ani Ambasada nie określiły wskaźników i mierników realizacji zadań, co w ocenie Najwyższej Izby Kontroli utrudniało ocenę skuteczności i efektów ich realizacji.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Działania na rzecz wspierania nauki języka polskiego, uzupełniających programów nauczania, podtrzymywania więzi z Polską oraz promowania warunków życia i pracy w Polsce

Opis stanu faktycznego

1. MSZ wyznaczyło Ambasadzie zadania na rzecz wspierania nauki języka polskiego oraz podtrzymywania więzi z Polską w planie pracy Ambasady na rok 2013, a na rok 2014 – w planie pracy Wydziału Konsularnego Ambasady. W ww. planach nie było określonych mierników i wskaźników osiągania zakładanych celów w wyniku realizacji wyznaczonych zadań. MSZ nie wyznaczyło zadań w zakresie promowania warunków życia w Polsce, w tym możliwości rozwoju kariery zawodowej w przypadkach migracji powrotnych.

(dowód: akta kontroli str. 205-222, 247-249, 260-264)

Priorytetowymi zadaniami w dziedzinie współpracy z Polonią/Polakami (w tym zatrudnionymi w organizacji międzynarodowej), określonymi w planie zadań dla Ambasady na rok 2013 (z 27 grudnia 2012 r.) były:

- aktywny udział na rzecz realizacji postanowień „Okrągłego Stołu”¹ dotyczących Polonii w Niemczech oraz mniejszości niemieckiej w Polsce (konsultacje, spotkania),
- podejmowanie działań na rzecz społecznej integracji i aktywizacji Polonii i Polaków zamieszkałych w Niemczech (działania wspierające polityczną mobilizację oraz pełniejsze wykorzystanie potencjału tych środowisk do promocji pozytywnego wizerunku Polski oraz promocji polskiej gospodarki),
- wspieranie upowszechnienia nauczania języka polskiego jako ojczystego w Niemczech (w tym wspieranie działań na rzecz przygotowania strategii nauczania języka polskiego jako ojczystego).

Ze sprawozdania z realizacji zadań Wydziału Konsularnego Ambasady w roku 2013 (z 24 stycznia 2014 r.) wynika, że Ambasada podejmowała aktywne działania na rzecz realizacji postanowień „Okrągłego Stołu” dotyczące Polonii w Niemczech, społecznej integracji i aktywizacji Polonii i Polaków tam zamieszkałych oraz wspierania nauczania języka polskiego w Niemczech, m.in.:

- w czerwcu 2013 r. została zainaugurowana działalność Centrum Dokumentacji Kultury i Historii Polaków w Niemczech (w listopadzie powołano zespół kierujący tzw. „Lenkungausschuss”, najwyższy organ Centrum). Ambasada wspierała działalność oraz podejmowała u władz niemieckich interwencje w sprawie uruchomienia finansowania Biura Polonii w Berlinie oraz portalu internetowego Polonia Viva;
- we współpracy z organizacjami polonijnymi zrealizowano ponad 30 projektów (zatwierdzonych przez MSZ) w celu aktywizacji i integracji środowiska Polonii i Polaków, m.in.: koncert noworoczny, Dzień Polonii w Berlinie, dofinansowanie działalności Biura Polonii w Berlinie oraz portalu internetowego Polonia Viva. Pracownicy Ambasady uczestniczyli w uroczystościach rocznicowych na terenie miejsc pamięci;
- wspierano wszystkie formy nauczania języka polskiego: w szkołach niemieckich, Szkolnym Punkcie Konsultacyjnym przy Ambasadzie RP w Berlinie (dalej: „SPK”), Polskim Towarzystwie Szkolnym „Oświata” i Polskiej Misji Katolickiej.

¹ Tj. dotyczących wspierania obywateli niemieckich polskiego pochodzenia i Polaków w Niemczech oraz niemieckiej mniejszości w Polsce, zgodnie z polsko-niemieckim Traktatem o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy z dnia 17 czerwca 1991 r.

Kwestie związane z oświatą polonijną, w szczególności z nauczaniem języka polskiego w Niemczech były tematem inauguracyjnego posiedzenia Polonijnej Rady Konsultacyjnej przy Ambasadorze RP w dniu 16 grudnia 2013 r. Zrealizowano, przy współpracy z podmiotami polonijnymi, ponad 30 projektów wspierających nauczanie języka polskiego i nauczania po polsku, w tym m.in.: Olimpiadę Języka Polskiego, konkursy ortograficzne i recytatorskie, warsztaty literacko-historyczne.

(dowód: akta kontroli str. 219-236, 297-303)

Zgodnie z planem pracy Wydziału Konsularnego Ambasady na rok 2014 (z 20 grudnia 2013 r.), w obszarze działalności polonijnej miały być kontynuowane działania na rzecz wzmocnienia roli i rangi oraz aktywizacji środowisk polskich w Niemczech oraz wzmocnienia ich więzi i kontaktów z Polską, głównie w ramach inicjatywy „Okrągłego Stołu”. Priorytetowym zadaniem było upowszechnianie i wspieranie różnych form nauczania języka polskiego i w języku polskim o Polsce. W dziedzinie problematyki polonijnej wyznaczono zadania w zakresie m.in.:

- wspierania oświaty polonijnej i kultury, współpracy z młodzieżą polonijną,
- inspirowania Polonii i Polaków za granicą do działań na rzecz promocji Polski,
- utrzymywania kontaktów z instytucjami krajowymi,
- promowania nauczania języka polskiego jako ojczystego w Niemczech, wspieranie implementacji przez kraje związkowe „Strategii nauczania języka polskiego jako ojczystego w RFN”,
- współpracy ze środowiskami polonijnymi oraz z pełnomocnikami ds. kontaktów z Polonią,
- aktywizowanie instytucji odpowiedzialnych za realizację postanowień „Okrągłego Stołu” dotyczących Polonii w Niemczech.

W 2014 r., do dnia zakończenia czynności kontrolnych (tj. do 5 grudnia), Ambasada kontynuowała działania m.in. w zakresie aktywizacji środowisk polskich w Niemczech, głównie w ramach „Okrągłego Stołu”, upowszechniania nauczania języka polskiego, współpracy ze środowiskami polonijnymi oraz wspierania polonijnej oświaty i kultury.

(dowód: akta kontroli str. 247-249, 271-278, 304)

2. Organizacje polonijne zgłaszały do Ambasady wnioski i postulaty w zakresie wspierania nauki języka polskiego i podtrzymywania więzi z Polską jedynie w formie projektów (opisano w pkt 2 niniejszego wystąpienia).

(dowód: akta kontroli str. 235-236, 260-264)

3. Rodzice uczniów uczęszczających do SPK i szkół społecznych nie zgłaszali do Ambasady w okresie 2013-2014 (do 20 listopada) wniosków i postulatów w zakresie funkcjonowania tych szkół.

(dowód: akta kontroli str. 260-267)

4. Ambasada, jak wyjaśnił Ambasador, w ramach kontaktów i współpracy z Polonią i Polakami za granicą, podejmowała w ww. okresie działania na rzecz prezentowania i promowania Polski, polskiej gospodarki, inwestycji w Polsce, a także warunków życia i pracy w Polsce. Organizowano, bądź brano udział w targach i konferencjach gospodarczych, włączając w ich programy prezentacje polskich firm oraz na bieżąco utrzymywano robocze kontakty z przedstawicielami polskich inwestorów na rynku niemieckim. Ponadto, jak wyjaśnił Ambasador, Ambasada nie współpracowała w ww. zakresie, bezpośrednio ani pośrednio, z jednostkami samorządu terytorialnego i innymi instytucjami publicznymi w Polsce, zaś współpraca z organizacjami i instytucjami polonijnymi nie miała charakteru formalnego i udokumentowanego. Zarówno współpraca z tzw. „biznesem polonijnym”, jak i inwestycje w Polsce, często związane były z powrotem polskich

menadżerów i pracowników do Polski. W ramach kontaktów i współpracy z Polonią i Polakami Ambasada promowała również poradnik dla osób rozważających, czy decydujących się na powrót do Polski – „Powrotnik. Nawigacja dla powracających.”
(dowód: akta kontroli str. 231-234, 260-264)

5. Ambasada, jak wyjaśnił Ambasador, podejmowała działania dyplomatyczne na rzecz realizacji dyrektywy 77/486/EWG z 25 lipca 1977 r., tj. współpracowała z przedstawicielami państwa przyjmującego w celu umożliwienia dzieciom i młodzieży nauczania języka polskiego oraz kultury w systemie kształcenia państwa przyjmującego. Kwestie nauczania języka polskiego oraz możliwości i źródła finansowania były zadaniem priorytetowym w działaniach Ambasady w latach 2013-2014 i były poruszane przez Ambasadora w czasie spotkań z premierami i władzami landów, przedstawicielami Senatu Berlina ds. migracji, Burmistrzem Berlina, przedstawicielami niemieckiej strony na obrady „Okrągłego Stołu” oraz przedstawicielami resortów oświaty. Przedstawiciele Ambasady uczestniczyli ponadto w posiedzeniach Komitetu ds. Edukacji przy Polsko-Niemieckiej Komisji Międzyrządowej ds. Współpracy Regionalnej i Przygranicznej, którego głównym zadaniem jest wypracowywanie rozwiązań na rzecz poprawy warunków współpracy stron w dziedzinie edukacji. Ambasada popierała powstawanie „Strategii nauczania języka polskiego jako ojczystego w RFN” (dalej: „Strategia”). Wypracowanie strategii nauczania było przedmiotem ustaleń Polsko-Niemieckiego „Okrągłego Stołu” zainicjowanego w 2011 r. W tworzeniu Strategii współpracowali przedstawiciele Polonii, a w pracach grupy roboczej ww. Komitetu ds. Edukacji – przedstawiciel Ambasady RP oraz niemieckiego MSZ. Przygotowany dokument był przedmiotem konsultacji Stałej Konferencji Ministrów Kultury, Nauki i Oświaty Krajów Związkowych RFN i został przyjęty uchwałą ww. Konferencji w dniu 20 czerwca 2013 r. Strategia ma charakter federalny, zalecenia obowiązują wszystkie kraje związkowe. Podstawowe zalecenia zawarte w Strategii dotyczą m.in. wspierania inicjatyw nauczania języka polskiego w szkołach oraz działań zmierzających do podnoszenia jakości nauczania, wspierania zainteresowania uczniów językiem polskim, zapewnienia prowadzenia zajęć przez pedagogów o odpowiednich kompetencjach językowych i wiedzy o Polsce.

(dowód: akta kontroli str. 260-264, 268-270, 291-296, 315-319)

6. Ambasada nie podejmowała działań w celu poznania przyczyn ograniczonego korzystania przez dzieci Polaków z możliwości pobierania nauki w SPK i szkołach społecznych prowadzonych przez organizacje polonijne, gdyż, jak wyjaśnił Ambasador, oferta nauczania języka polskiego w Berlinie jest szeroka i obejmuje, poza ww. formami, nauczanie języka polskiego w niemieckim systemie edukacyjnym. Możliwe jest również kształcenie na odległość, prowadzone przez Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą w Warszawie. Ambasada na bieżąco prowadziła działalność informacyjno-promocyjną dotyczącą wszystkich form nauczania języka polskiego wskazując, że nauka języka polskiego (dwujęzyczność) przez dzieci na emigracji to ważna inwestycja w ich przyszłość. Z bezpośrednich kontaktów i rozmów ze środowiskami polonijnymi wynika, że problemem jest duże obciążenie dzieci nauką w szkole niemieckiej, szczególnie w przypadku młodej emigracji zarobkowej.

(dowód: akta kontroli str. 268-270)

7. Ambasada podejmowała współpracę z Polonijną Radą Konsultacyjną przy Ambasadorze RP w Niemczech (dalej: „Rada”). W okresie objętym kontrolą odbyły się dwa spotkania Rady, pierwsze 16 grudnia 2013 r., drugie 24 czerwca 2014 r. W przyjętej przez Ambasadę formule Rada nie ma stałego składu, każdorazowo zależy on od omawianej na poszczególnych spotkaniach tematyki. Rada, jak

wyjaśnił Ambasador, w swoim założeniu ma być ciałem konsultacyjnym, grupą doradczą i ma służyć nadaniu nowego impulsu w relacjach naszego państwa z miejscową Polonią, jednak bez możliwości wpływania na działalność Ambasady.

Tematem pierwszego posiedzenia Rady były zagadnienia związane z oświatą polonijną, w szczególności z nauczaniem języka polskiego w Niemczech – priorytetowym celem współpracy z Polonią i Polakami w Niemczech w 2014 r. Przedstawiciele oświaty polonijnej oraz liderzy organizacji polonijnych uczestniczyli w dyskusji dotyczącej nauczania języka polskiego w Niemczech oraz możliwości jego dalszej promocji w tym kraju. Tematem drugiego posiedzenia Rady był proces „Okrągłego Stołu”. Uczestniczący w spotkaniu eksperci oraz liderzy organizacji polonijnych dyskutowali na temat stanu realizacji dotychczasowych postanowień „Okrągłego Stołu” oraz przygotowań do kolejnego posiedzenia, które planowane jest na początek 2015 r. w Polsce. Oba spotkania, jak wyjaśnił Ambasador, stanowiły forum konsultacji, wymiany opinii, ocen aktualnego stanu oraz omówieniu działań na przyszłość. W zakresie oświaty polonijnej uzgodniono potrzebę zintensyfikowania działań na rzecz przyspieszenia implementacji Strategii w poszczególnych krajach związkowych oraz przyjęto wniosek o wznowienie obrad grupy roboczej ds. Strategii celem objęcia nią nauczania w działających instytucjach pozaszkolnych, w tzw. szkołkach polonijnych.

(dowód: akta kontroli str. 262-263, 268-270, 305-314)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Ambasada realizowała wyznaczone przez Ministra Spraw Zagranicznych cele i zadania w zakresie objętym kontrolą.

2. Wykorzystanie przez placówkę środków publicznych przekazanych przez MSZ na realizację projektów o charakterze oświatowym i kulturalnym

Opis stanu
faktycznego

2.1. W latach 2013-2014 organizacje polonijne złożyły do Ambasady 151 wniosków² o wsparcie ich działalności i przedsięwzięć w zakresie projektów dotyczących szkolnictwa polskiego za granicą (48 wniosków³) i kultury i sztuki (103 wnioski⁴). Wszystkie wnioski, po konsultacjach z Wydziałem Konsularnym Ambasady, przekazane zostały do Departamentu Współpracy z Polonią i Polakami za Granicą Ministerstwa Spraw Zagranicznych (dalej: „DWPPG”). Z ww. liczby projektów DWPPG w 2013 r. do realizacji nie przyjął pięciu projektów z zakresu szkolnictwa polskiego za granicą i 14 projektów z zakresu kultury i sztuki, natomiast w 2014 r. (wg stanu na 30 listopada 2014 r.) odpowiednio 4 i 26 wniosków.

(dowód: akta kontroli str. 56-59, 95-104, 113 -124, 199-201)

Działalność Ambasady na rzecz środowisk polonijnych odbywała się poprzez finansowanie konkretnych projektów składanych przez organizacje polonijne. Projekty polonijne Ambasada realizowała w ramach środków przyznanych w planie budżetowym na realizację zadań w roku 2013 i 2014.

² Odpowiednio 76 i 75 wniosków.

³ Odpowiednio 33 i 15 wniosków.

⁴ Odpowiednio 43 i 60 wniosków.

Zatwierdzony na rok 2013 plan wydatków:

- w rozdziale 80135 Szkolnictwo polskie za granicą (w dziale 801 Oświata i wychowanie) w wysokości 30.175 euro – został zrealizowany w wysokości 27.245,55 euro⁵ (tj. w 90,3%),
- w rozdziale 92195 Pozostała działalność (w dziale 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego) w wysokości 88.716 euro – został zrealizowany w wysokości 84.346,38 euro⁶ (tj. w 95,1%).

Zatwierdzony na rok 2014 plan wydatków:

- w rozdziale 80135 Szkolnictwo polskie za granicą (w dziale 801) w wysokości 52.457 euro – został zrealizowany do 31 października 2014 r. w wysokości 29.368,03 euro⁷ (tj. w 56,0%),
- w rozdziale 92195 Pozostała działalność (w dziale 921) w wysokości 155.227 euro – został zrealizowany do 31 października 2014 r. w wysokości 44.615,89 euro⁸ (tj. w 28,8%).

(dowód: akta kontroli str. 235-246, 250-259)

2.2. MSZ w latach objętych kontrolą zaakceptowało realizację:

- w 2013 r.:
 - 28 projektów dotyczących szkolnictwa polskiego za granicą za kwotę 30.175 euro. Zrealizowano 27 projektów, na które wykorzystano kwotę 27.636,50 euro⁹, tj. 91,6% kwoty przyznanej. Nie zrealizowano projektu „Wzorowy uczeń”, na który przyznano środki w kwocie 150 euro;
 - 29 projektów o charakterze kulturalnym za kwotę 88.716 euro. Zrealizowano 27 projektów, na które wykorzystano kwotę 84.406,30 euro¹⁰, tj. 95,14% kwoty przyznanej. Nie zrealizowano projektów „Konferencja z Pełnomocnikami ds. Polonii poszczególnych krajów związkowych”, na który przyznano środki w kwocie 4.614 euro oraz projektu „Za co kochamy Gombrowicza”, na który przyznano środki w kwocie 700 euro.

Jak wyjaśnił Radca – Minister Kierownik Wydziału Konsularnego Ambasady (dalej: „Kierownik Wydziału Konsularnego”), projekty „Wzorowy uczeń” i „Za co kochamy Gombrowicza” nie zostały zrealizowane ze względów organizacyjnych partnera polonijnego, a projekt „Konferencja z Pełnomocnikami ds. Polonii poszczególnych krajów związkowych” został przeniesiony na termin późniejszy.

(dowód: akta kontroli str. 35-55, 69, 113-121, 271-274)

W 2013 r., w związku z realizacją projektów polonijnych, placówka nie otrzymała od MSZ szczegółowych wytycznych w zakresie ich przygotowania, realizacji i obowiązującej w tym zakresie sprawozdawczości.

W Ambasadzie nie określano, w ramach realizowanych projektów, wskaźników ich oceny, ani nie ustalano uzyskanych efektów w ramach poszczególnych projektów. Nie określono również zasad kontroli realizacji projektów.

(dowód: akta kontroli str. 113-117)

- w 2014 r.
 - 14 projektów dotyczących szkolnictwa polskiego za granicą za kwotę 51.457,00 euro. Do 30 listopada 2014 r. zrealizowano i rozliczono (choć

⁵ Z tego na zakup materiałów: 15 428,31 euro i zakup usług pozostałych: 11 817,24 euro.

⁶ Z tego na zakup materiałów: 3.195,02 euro i zakup usług pozostałych: 81.151,36 euro.

⁷ Z tego na zakup materiałów: 3.732,20 euro i zakup usług pozostałych: 25.653,83 euro.

⁸ Z tego na zakup materiałów: 656,44 euro i zakup usług pozostałych: 43.959,45 euro.

⁹ Różnica w stosunku do sprawozdania finansowego z wykonania planu wydatków budżetowych za okres od początku roku 2013 do 31 grudnia 2013 r. wynika ze zwrotu podatku VAT w kwocie 390,95 euro.

¹⁰ Różnica w stosunku do sprawozdania finansowego z wykonania planu wydatków budżetowych za okres od początku roku 2013 do 31 grudnia 2013 r. wynika ze zwrotu podatku VAT w kwocie 59,90 euro.

częściowo) 6 projektów, na które wykorzystano kwotę 29.221,69 euro, tj. 56,78% kwoty przyznanej;

- 36 projektów o charakterze kulturalnym za kwotę 155.142 euro. Do 30 listopada 2014 r. zrealizowano w całości lub częściowo 17 projektów, na które wykorzystano kwotę 68.177,70 euro, tj. 43,94% kwoty przyznanej.

(dowód: akta kontroli str. 95-104, 122-124)

Kierownik Wydziału Konsularnego wyjaśnił, że spośród projektów niezakończonych, a planowanych do realizacji w 2014 r., dotyczących:

- szkolnictwa polskiego za granicą – zakończono, ale nie rozliczono do 30 listopada 2014 r. czterech projektów, trzy projekty nie zostaną zrealizowane, a jeden („Jasełka 2014”) zostanie zrealizowany do końca roku,
- kultury i sztuki – zakończono, ale nie rozliczono w tym samym terminie ośmiu projektów, nie zostanie zrealizowanych pięć projektów, a pięć pozostałych zostanie zrealizowanych do końca 2014 r. Jeden projekt („Polak Roku w Niemczech”) został, po uzyskaniu zgody DWPPG, zamieniony na projekt „Uniwersytet Trzech Pokoleń”.

(dowód: akta kontroli str. 195-198)

W 2014 r. w związku z realizacją projektów polonijnych DWPPG przekazał placówce „Wytyczne Dyrektora DWPPG dla placówek zagranicznych w zakresie projektów finansowanych z funduszy polonijnych” (dalej: „Wytyczne DWPPG”) z 7 stycznia 2014 r., które m.in. regulowały zakres przedmiotowy projektów, zasady stosowania ustawy Prawo zamówień publicznych, zasady księgowania i wydatkowania środków na projekty polonijne, monitoring i sprawozdawczość.

(dowód: akta kontroli str. 65-181)

W Ambasadzie w 2014 r. nie określano, w ramach realizowanych projektów, wskaźników ich oceny, ani nie określano uzyskanych efektów w ramach poszczególnych projektów.

(dowód: akta kontroli str. 113-117)

Do kontroli wytypowano po 10 projektów z każdego roku, tj. po pięć projektów dotyczących szkolnictwa polskiego za granicą i po pięć projektów o charakterze kulturalnym.

(dowód: akta kontroli str. 149-164)

W zakresie projektów realizowanych w 2013 r. NIK skontrolowała pięć projektów dotyczących szkolnictwa polskiego za granicą¹¹, na realizację których wydatkowano 12.282,88 euro, tj. 44,44% kwoty ogółem wykorzystanej na projekty dotyczące szkolnictwa oraz pięć projektów o charakterze kulturalnym¹², na realizację których wykorzystano 32.307,45 euro, tj. 34,57% kwoty ogółem przyznanej na projekty o charakterze kulturalnym.

(dowód: akta kontroli str. 149-156)

Na 10 ww. projektów, dwa dotyczyły realizacji Olimpiady języka polskiego były projektami autorskimi Ambasady. Inicjatywę w realizacji pozostałych projektów wykazały organizacje polonijne, takie jak: Polskie Towarzystwo Szkolne „Oświata”, Misja Katolicka, Szkoła Teatralna „Reduta” w Berlinie, Polska Rada – Związek Krajowy w Berlinie, Konwent Polskich Organizacji w Niemczech, Zjednoczenie Polaków w Berlinie.

¹¹ Kontrolą objęto następujące projekty: „Olimpiada języka polskiego – uroczyste zakończenie w Ambasadzie RP w Berlinie”, „Olimpiada języka polskiego – finały w Krakowie”, „Szkolenie metodyczne dla nauczycieli Szkoły Europejskiej”, „Bajki dla polonijnej działwy”, „Warsztaty literacko-historyczne”.

¹² Kontrolą objęto następujące projekty: „III Zjazd Konwentu Organizacji Polskich w Niemczech”, „Dzień Polonii”, „Spotkania Wigilijne – prezentacja polskich i niemieckich tradycji adwentowych i bożonarodzeniowych”, „Wiosenny Festyn polonijny Marzanna”, „Gramy dla ...” Berlin 2013”.

Ambasada w czterech przypadkach¹³ posiadała wnioski o dofinansowanie, złożone w formie pisemnej, opisowej, przez organizacje inicjujące i współorganizujące dany projekt. Pozostałe wnioski składane były w formie elektronicznej, w postaci tabeli w programie Excel. Jak wyjaśnił Kierownik Wydziału Konsularnego, Ambasada akceptowała wnioski w takiej formie, konsultując je z zainteresowanymi organizacjami i udzielając pomocy przy ich wypełnianiu.

(dowód: akta kontroli str. 5-28, 64-67, 113-117, 149-156)

Wszystkie projekty posiadały ogólne uzasadnienie ich realizacji, do których należało m.in. propagowanie i pielęgnowanie nauki języka polskiego, wspieranie oświaty, promowanie kultury polskiej i utrwalanie tożsamości i tradycji kulturowej, wzmacnianie środowisk polskich w krajach zamieszkania, pielęgnacja wiedzy o Polsce i jej historii.

Do wszystkich projektów, w związku z faktem, że ich wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości 14.000 euro¹⁴, nie stosowano ustawy Prawo zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 5-20, 149-156)

Umowy o realizację projektu podpisano w dwóch przypadkach (20%) z Polską Radą w Berlinie na organizację projektów: „Dzień Polonii w Berlinie”, umowa z 18 kwietnia 2013 r. na kwotę 11.500 euro oraz „Powitanie Wiosny – Marzanna wita kresowego Kaziuka”, umowa z 5 marca 2013 r. na kwotę 6.400 euro. W obu umowach określono szczegółowo zakres czynności do wykonania podczas realizacji projektu¹⁵ oraz termin zapłaty za zrealizowany projekt, określony na siedem dni po dacie doręczenia rachunku, po akceptacji należytego wykonania umowy. Nie określono zasad kontroli realizacji projektu. Zapłaty dokonano zgodnie z umowami, za zleczone w umowach zadania.

(dowód: akta kontroli str. 60-63)

Ambasada złożyła do MSZ informacje z realizacji trzech projektów, tj. z organizacji 21 czerwca 2013 r. w Ambasadzie uroczystego zakończenia berlińskiego finału IX Olimpiady Języka Polskiego (do eliminacji przystąpiło 300 uczniów, w uroczystości uczestniczyli laureaci, nauczyciele oraz rodzice i opiekunowie, wręczono dyplomy i nagrody książkowe laureatom i wyróżniającym się uczestnikom i organizatorom Olimpiady w okręgu berlińskim), z odbytego 23 marca 2013 r. XIII Festynu pożegnania zimy i powitania wiosny (w festynie uczestniczył Burmistrz berlińskiej dzielnicy, w której odbywał się festyn, występowały liczne zespoły taneczne, zaprezentowano obrzędy ludowe powitania wiosny i pożegnania zimy, zorganizowano stragany z polskimi specjalami kulinarnymi, a uczestniczące w nim osoby podkreślały znaczący walor integracyjny spotkania) oraz z zorganizowanego 5 maja 2013 r. festynu polonijnego (patronat nad Dniem Polonii objął burmistrz dzielnicy, w której organizowano uroczystości, zapewniono bogaty program artystyczny, występy zespołów, chórów, gry i zabawy dla dzieci pod kierunkiem wykwalifikowanych animatorów, teatrzyki kukielkowe, w festynie udział wzięło około 2 000 osób).

(dowód: akta kontroli str. 29-34, 149-156)

¹³ Dotyczy projektów: „Dzień Polonii”, „Wiosenny Festyn polonijny „Marzanna”, „Gramy dla ...” Berlin 2013, „Spotkania Wigilijne – prezentacja polskich i niemieckich tradycji adwentowych i bożonarodzeniowych”.

¹⁴ Zgodnie z art. 4 pkt 8 (w brzmieniu obowiązującym do 15 kwietnia 2014 r.) ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo Zamówień Publicznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 907 ze zm.) ustawy nie stosowało się do zamówień i konkursów, których wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości kwoty 14.000 euro.

¹⁵ Np. wynajęcie odpowiedniej infrastruktury do realizacji projektu, techniczne i medyczne zabezpieczenie imprezy, przygotowanie materiałów informacyjnych o imprezie oraz ogłoszeń w prasie niemieckiej i polonijnej, zorganizowanie występów zespołów muzycznych, teatralnych.

Kierownik Wydziału Konsularnego wyjaśnił, że w 2013 r. DPPWG nie zobowiązał Ambasady do przekazywania sprawozdań z realizacji każdego wykonanego projektu. W sprawozdaniach rocznych przekazywano do MSZ dane dotyczące wykorzystania środków finansowych, jak i ogólne podsumowanie z realizacji projektów polonijnych, natomiast w sprawozdaniach półrocznych przekazywane były informacje dotyczące jedynie stanu realizacji projektów pod względem wykorzystania środków finansowych. O najważniejszych, priorytetowych projektach informowano DWPPG w formie informacji elektronicznej. Nie było również obowiązku zawierania umów. Ambasada zawierała jednak w 2013 r. umowy zlecenia w przypadku zlecenia organizacjom polonijnym realizacji projektów, bądź przy projektach wymagających finansowania etapowego.

(dowód: akta kontroli str. 113-117)

Przyznane przez MSZ środki w kwocie 47.235 euro na realizację kontrolowanych projektów wykorzystano w kwocie 44.590,33 euro (94,4%), zgodnie z planowanym przeznaczeniem. I tak, na projekt:

- „Olimpiada języka polskiego – uroczyste zakończenie w Ambasadzie” przyznano kwotę 1.500 euro z przeznaczeniem na zakup materiałów, dokonano zakupu nagród książkowych za kwotę 1.448,32 euro,
- „Olimpiada języka polskiego – finały w Krakowie” przyznano kwotę 3.000 euro, w tym na zakup materiałów – 2.000 euro i zakup usług – 1.000 euro. W ramach zakupu materiałów dokonano zakupu nagród rzeczowych za kwotę 1.889,01 euro, w ramach zakupu usług, za kwotę 315,68 euro, zapłacono za wydruk dyplomów oraz ubezpieczenie uczestników Olimpiady,
- „Szkolenie metodyczne dla nauczycieli Szkoły Europejskiej” przyznano kwotę 1.000 euro na zakup usług, dokonano zakupu usług hotelowych dla uczestników szkolenia w wysokości 440 euro,
- „Bajki dla polonijnej diatwy” przyznano kwotę 5.975 euro, w tym na zakup materiałów 375 euro i zakup usług 5.600 euro. W ramach realizacji zadania na zakup materiałów wydano 364,87 euro, w ramach zakupu usług za kwotę 5.225 euro zapłacono za występy teatralne, organizację konkursów i warsztatów teatralnych, druk plakatów i materiałów informacyjnych, reklamę, ogłoszenia w prasie polonijnej, transport,
- „Warsztaty literacko-historyczne” przyznano kwotę 2.600 euro na zakup usług, dokonano zakupu usług w wysokości 2.600 euro takich jak: prowadzenie warsztatów literackich, historycznych, organizację i koordynację projektu,
- „III Zjazd Konwentu Organizacji Polskich w Niemczech” przyznano kwotę 6.500 euro na zakup usług, za ww. kwotę zakupiono: usługę tłumaczenia, wydruk zaproszeń i materiałów, najem pomieszczeń, moderatora, usługi symultaniczne, usługi hotelowe, obsługę audiowizualną paneli dyskusyjnych,
- „Dzień Polonii” przyznano kwotę 11.500 euro na zakup usług, w ramach tej kwoty opłacono wynajem sali w Ratuszu, honoraria dla zespołów muzycznych i chóru, obsługę imprezy, druk plakatów, wynajem straganów, stołów i ławek, ogłoszenie w prasie polonijnej i niemieckiej, dekoracje, zakup praw autorskich,
- „Spotkania Wigilijne – prezentacja polskich i niemieckich tradycji adwentowych i bożonarodzeniowych” przyznano kwotę 4.360 euro, w tym na zakup usług 3.610 euro i na zakup materiałów 750 euro. W ramach zakupu usług za kwotę 3.435 euro opłacono wynajem sali, koncerty, przedstawienie teatralne, wynajem i obsługę nagłośnienia, usługi graficzne, zakupiono za kwotę 158,57 euro materiały dekoracyjne,

- „Wiosenny Festyn Polonijny Marzanna” przyznano kwotę 6.400 euro na zakup usług, za ww. kwotę opłacono druk plakatów i zaproszeń, programu imprezy, najem przenośnych toalet, usługi elektrotechnika, animacje kulturalne, występy zespołów, występy teatralne, najem pomieszczeń, ogłoszenia o festynie w prasie polonijnej, najem sceny, ławek, straganów i płyt ze stojakami,
- „Gramy dla” Berlin 2013 przyznano kwotę 4.400 euro na zakup usług, kwotę 4.313,78 euro wydano na opłacenie koncertu zaproszonego zespołu oraz wynajem sali.

(dowód: akta kontroli str. 149-156)

Kontroli poddano dziesięć projektów zrealizowanych do 30 listopada 2014 r., tj. w zakresie szkolnictwa polskiego za granicą pięć projektów¹⁶, na realizację których wydatkowano 29.155,14 euro, tj. 99,8% kwoty ogółem wykorzystanej na projekty dotyczące szkolnictwa oraz pięć projektów o charakterze kulturalnym¹⁷, na realizację których wykorzystano 25.921,92 euro, tj. 38,0% kwoty ogółem wydanej na projekty o charakterze kulturalnym.

Na 10 ww. projektów, trzy dotyczące realizacji olimpiady języka polskiego były projektami autorskimi Ambasady, pozostałe były to projekty wspólne z organizacjami polonijnymi – partnerami projektu takimi jak: Polskie Towarzystwo Szkolne „Oświata”, Misja Katolicka w Berlinie, Wspólnota Polska, Polska Rada w Berlinie, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Europejskie Forum Muzyki Polskiej, Stowarzyszenie Policultura, Fundacja Pokolenia-Pokoleniom, Stowarzyszenie Kulturalne V.Berlin.

Wszystkie wnioski składane były w formie elektronicznej, w postaci tabeli w programie Excel. Jak wyjaśnił Kierownik Wydziału Konsularnego, Ambasada akceptowała wnioski w takiej formie, przy ich wypełnianiu udzielała pomocy i konsultowała je z zainteresowanymi organizacjami.

(dowód: akta kontroli str. 73-83, 122-124, 157-164)

Wszystkie projekty posiadały ogólne uzasadnienie ich realizacji, do których należało m.in. propagowanie i pielęgnowanie nauki języka polskiego, promowanie kultury polskiej i utrwalanie tożsamości i tradycji kulturowej, wzmacnianie aktywizacji i mobilizacji środowisk polskich w krajach zamieszkania, wzmacnianie więzi i kontaktów z Polską, pielęgnacja wiedzy o Polsce i jej historii, potrzeba zacieśnienia współpracy pomiędzy kobietami w różnych dziedzinach życia, promowanie twórczości artystów polskojęzycznych.

Do wszystkich projektów, w związku z faktem, że ich wartość nie przekraczała wyrażonej w złotych równowartości, do 15 kwietnia 2014 r. – 14.000 euro, a po tym dniu – 30.000 euro¹⁸, nie stosowano ustawy Prawo zamówień publicznych.

(dowód: akta kontroli str. 157-164)

Ambasada do zakończenia kontroli, tj. do 5 grudnia 2014 r., nie składała sprawozdań z realizacji zatwierdzonych projektów. Zgodnie z Wytycznymi DWPGG termin sporządzenia i przesłania do DWPGG zbiorczego sprawozdania z realizacji projektów w roku poprzednim upływa z dniem 31 stycznia kolejnego roku.

(dowód: akta kontroli str. 165-181)

¹⁶ Kontrolą objęto projekty: „Olimpiada języka polskiego – uroczyste zakończenie w Ambasadzie RP w Berlinie”, „Olimpiada języka polskiego – Warszawa”, „Olimpiada języka polskiego – ścisły finał”, „Nauczanie języka polskiego i wiedzy o Polsce”, „Wzorowy uczeń”.

¹⁷ Kontrolą objęto projekty: „Kobiety: Europa, Polska, Niemcy”, „Polski Uniwersytet Trzech Pokoleń w Berlinie”, Wystawienie w Berlinie Opery Komicznej Karola Kurpińskiego „Szarlatan”, „Wystawa fotograficzna „Solidami zza muru”, „Koncert Noworoczny dla Polonii”.

¹⁸ Zgodnie z art. 4 pkt 8 ustawy Prawo Zamówień Publicznych (w brzmieniu obowiązującym od 16 kwietnia 2014 r.) ustawy nie stosuje się do zamówień i konkursów, których wartość nie przekracza wyrażonej w złotych równowartości kwoty 30.000 euro.

Kierownik Wydziału Konsularnego wyjaśnił, że MSZ nie zobowiązało Ambasady do przekazywania sprawozdań z realizacji każdego wykonanego projektu.

(dowód: akta kontroli str. 113-117)

Umowy o realizację projektu Ambasada podpisała w czterech przypadkach (57,1%¹⁹). Umowy podpisane zostały z:

– Polską Radą w Berlinie na wykonanie zadania „Kobiety: Europa, Niemcy, Polska”, umowa z 19 lutego 2014 r. na kwotę nie przekraczającą 2.600 euro. Szczegółowy zakres czynności do wykonania podczas realizacji projektu określony został we wniosku projektowym²⁰, stanowiącym załącznik do umowy, określono termin wykonania zadania (8 marca 2014 r.). Dowodem wykonania zadania był sporządzony 12 marca 2014 r. protokół odbioru przedmiotu umowy, potwierdzający jej ilościowo-jakościowy odbiór. W umowie zawarto postanowienia dotyczące kontroli i monitoringu realizacji zadania, które m.in. stanowiły, że zleceniodawca sprawuje kontrolę prawidłowości wykonania zadania przez Partnera na każdym etapie realizacji. Zapłaty kwoty 2.360 euro dokonano zgodnie z umową.

(dowód: akta kontroli str. 125-132)

– Stowarzyszeniem Wielokulturowych Spotkań z siedzibą w Falkensee na wykonanie zadania „Wystawienie Opery Komicznej „Szarlatan” Karola Kurpińskiego”, umowa z 7 października 2014 r. na kwotę nie przekraczającą 5.800 euro. Szczegółowy zakres czynności do wykonania podczas realizacji projektu określony został we wniosku projektowym²¹, stanowiącym załącznik do umowy, określono termin wykonania zadania (2 listopada 2014 r.). Dowodem wykonania zadania był sporządzony 12 listopada 2014 r. protokół odbioru przedmiotu umowy, potwierdzający jej ilościowo-jakościowy odbiór. W umowie zawarto postanowienia dotyczące kontroli i monitoringu realizacji zadania, które m.in. stanowiły, że zleceniodawca sprawuje kontrolę prawidłowości wykonania zadania przez Partnera na każdym etapie realizacji. Zapłaty kwoty 5.800 euro dokonano zgodnie z umową.

(dowód: akta kontroli str. 133-140)

– Stowarzyszeniem Policultura z siedzibą w Berlinie na wykonanie zadania „Polski Uniwersytet Trzech Pokoleń w Berlinie”, umowa z 3 listopada 2014 r. na kwotę nie przekraczającą 4.460 euro. Szczegółowy zakres czynności do wykonania podczas realizacji projektu określony został we wniosku projektowym²², stanowiącym załącznik do umowy, określono termin wykonania zadania (od 18 października do 12 grudnia 2014 r.). Protokół odbioru przedmiotu umowy, potwierdzający jej ilościowo-jakościowy odbiór, bez wyszczególnienia jakiego zadania dotyczy, podpisany został 30 października 2014 r. przez T. Oliwińskiego, ówczesnego Kierownika Wydziału Konsularnego. W umowie zawarto postanowienia dotyczące kontroli i monitoringu realizacji zadania, które stanowią, że zleceniodawca sprawuje kontrolę prawidłowości wykonania zadania przez Partnera na każdym etapie realizacji, mogąc jednocześnie żądać udzielania ustnie lub na piśmie informacji dotyczących wykonania zadania. Do 30 listopada br. Ambasada nie dokonała zapłaty, zleceniobiorca przedłożył rachunki na kwotę 3.170,02 euro.

(dowód: akta kontroli str. 141-148, 157-164)

¹⁹ Wśród kontrolowanych projektów, trzy były projektami autorskimi Ambasady, nie zachodziła więc konieczność zawierania umowy o realizację zadania.

²⁰ Wynajem sali, druk zaproszeń, wynajem aparatury nagłaśniającej, oprawa artystyczna, prezentacja autorska, moderator, dekoracja, przygotowanie spotkania, dokumentacja fotograficzno-filmowa, materiały programowe.

²¹ Honoraria koncertmistrza – kierownictwo muzyczne, muzyków, opracowanie nut.

²² Rozbudowa i obsługa portalu internetowego, zakwaterowanie prelegentów, oprawa muzyczna, podróz prelegentów, wykłady, moderacja imprezy inauguracyjnej, druk banerów.

Tadeusz Oliwiński, Radca Minister Ambasady wyjaśnił, że odbiór wykonania ww. projektu był odbiorem częściowym i dotyczył spotkania inauguracyjnego tego projektu 18 października 2014 r. Cały projekt składa się z 3 wykładów zorganizowanych 18 października, 17 listopada i 12 grudnia 2014 r. Na każdy etap realizacji projektu będzie dokonywany odbiór częściowy, tak więc odbiór realizacji projektu będzie składał się z trzech protokołów.

(dowód: akta kontroli str. 203-204)

Kierownik Wydziału Konsularnego wyjaśnił, że kontroli realizacji projektu, zgodnie z zawartymi w ww. umowach postanowieniami, dokonywano m.in. w formie podpisania przez przedstawicieli Placówki i partnera polonijnego „Protokołu odbioru ilościowo-jakościowego przedmiotu umowy”.

(dowód: akta kontroli str. 201-202)

– Polskim Towarzystwem Szkolnym Oświata z siedzibą w Berlinie (dalej „PTS Oświata”) na wykonanie zadania „Nauczanie języka polskiego i wiedzy o Polsce”, umowa z 15 września 2014 r. na kwotę nie przekraczającą 27.552 euro. Szczegółowy zakres czynności do wykonania podczas realizacji projektu określony został we wniosku projektowym oraz harmonogramie, stanowiącym załącznik do umowy. Harmonogram zakładał realizację projektu w dwóch etapach: I etap to przeprowadzenie w okresie od 1 stycznia do 31 sierpnia 2014 r. 1 647 godzin zajęć (549 bloków lekcyjnych po 3 godziny) oraz 350 godzin pracy organizacyjnej zarządu, o łącznej wartości, przy stawce za godzinę wynoszącej 8 euro, 15.976 euro, II etap to przeprowadzenie w okresie od 1 września do 31 grudnia 2014 r. 1 293 godzin zajęć (431 bloków po 3 godziny) oraz 154 godziny pracy organizacyjnej zarządu o łącznej wartości, przy tej samej wysokości stawki, 11.576 euro. Termin wykonania zadania określono: od 1 stycznia do 31 grudnia 2014 r. W umowie nie zawarto zapisów dotyczących kontroli i monitoringu realizacji zadania. Zakres przedmiotowy projektu zgodny był z Wytycznymi DWPPG, które zakładały, że środki z funduszu polonijnego Szkolnictwo polskie za granicą przeznaczone są przede wszystkim na organizację zajęć języka polskiego i w języku polskim dla Polonii i Polaków za granicą poza Szkolnymi Punktami Konsultacyjnymi.

(dowód: akta kontroli str. 83, 87-91, 169)

Kierownik Wydziału Konsularnego wyjaśnił, że MSZ nie określiło żadnych wytycznych, ani nie przekazało informacji w zakresie realizacji ww. programu, poza decyzją o przyznaniu finansowania ww. przedsięwzięcia. Z wnioskiem projektowym wystąpiło PTS „Oświata” i ono dokonało wyboru swoich własnych punktów nauczania do realizacji tego projektu. Ponadto odnośnie wypłaty wynagrodzenia członkom Zarządu wyjaśnił, że Zarząd PTS „Oświata” wykonuje, poza godzinami swojej normalnej aktywności zawodowej, pracę, którą przyrównać można do pracy dyrektora i sekretariatu szkoły mającej ok. 300 uczniów, zlokalizowanej w 10 punktach nauczania w Berlinie i w jednym w Poczdamie. Bez pracy Zarządu tej organizacji nie byłoby szans na realizację tego projektu, jak i wielu innych projektów oświatowych. Do zadań Zarządu należy m.in. pisanie projektów, czuwanie nad ich prawidłowym przebiegiem i rozliczeniem, koordynacja pracy nauczycieli, zapewnianie podręczników, ćwiczeń i materiałów niezbędnych do prowadzenia lekcji, zapewnienie udziału nauczycieli w szkoleniach i warsztatach uzupełniających ich wiedzę przedmiotową i metodyczną.

(dowód: akta kontroli str. 190-194)

Zapłaty w kwocie 15.976 euro za wykonanie I etapu zleconego zadania, na podstawie przedłożonego imiennego wykazu godzin pracy nauczycieli i godzin pracy zarządu, zgodnie z zawartą umową, dokonano 23 października 2014 r.

(dowód: akta kontroli str. 84-86)

Kierownik Wydziału Konsularnego wyjaśnił, że w 2014 r. obowiązek zawierania umów na realizację projektów zleczanych organizacjom polonijnym nie dotyczył projektów własnych. W 2014 r. generalnie zawierano umowy z organizacjami polonijnymi, natomiast umów pisemnych nie zawierano na projekty własne oraz mieszane – realizowane w partnerstwie i ścisłej współpracy Konsulatu z organizacjami polonijnymi.

(dowód: akta kontroli str. 113-117)

W Wytycznych DWPPG zawarto zapisy obligujące do monitoringu w trakcie realizacji projektu lub, jeżeli z istotnych powodów nie było to możliwe, do dokonania ewaluacji projektu, sprawdzając jego efekty długofalowe po zakończeniu. Zgodnie z Wytycznymi każdy projekt powinien zostać skontrolowany przez przedstawiciela placówki co najmniej jeden raz. W toku kontroli NIK nie przedłożono dokumentacji potwierdzającej prowadzenie monitoringu i kontroli realizowanych projektów.

(dowód: akta kontroli str. 165-181)

Przyznane przez MSZ środki w kwocie 68.484 euro na realizację kontrolowanych projektów wykorzystano w kwocie 55.077,16 euro (80,4%), zgodnie z planowanym przeznaczeniem. I tak, na projekt:

- „Kobiety: Europa, Polska, Niemcy” przyznano kwotę 2.360 euro z przeznaczeniem na zakup usług, dokonano zakupu wyszczególnionych w umowie usług za kwotę 2.360 euro (rodzaj usług wyszczególniony został na stronie 12 niniejszego wystąpienia),
- „Polski Uniwersytet Trzech Pokoleń w Berlinie” przyznano kwotę 4.460 euro z przeznaczeniem na zakup usług, zleceniobiorca przedłożył rachunki na część zadań wyszczególnionych w umowie w kwocie 3.170,02 euro (projekt nie został zakończony, rodzaj usług wyszczególniony został na stronie 12 niniejszego wystąpienia),
- „Wystawienie w Berlinie Opery „Szarlatan” – przyznano kwotę 5.800 euro na zakup usług, dokonano zakupu usług wyszczególnionych w umowie za ww. kwotę (rodzaj usług wyszczególniony został na stronie 12 i 13 niniejszego wystąpienia),
- „Wystawa fotograficzna „Solidarni zza muru” przyznano środki w kwocie 5.200 euro na zakup usług, wykorzystano je w ww. kwocie, zgodnie z przeznaczeniem, tj. na transport wystawy do Warszawy, reklamę i promocję, ubezpieczenie wystawy, skład komputerowy katalogu, organizację, montaż i demontaż wystawy w Berlinie, wykonanie skrzyń na transport, sporządzenie dokumentacji filmowo-fotograficznej, przygotowanie i rozliczenie projektu,
- „Koncert Noworoczny dla Polonii” przyznano środki w wysokości 9.392 euro na zakup usług, wykorzystano je w kwocie 9.391,90 euro, zgodnie z przeznaczeniem, tj. na wynajem sali, zapłatę za występ zespołu muzycznego, transport instrumentów, obsługę i nagłośnienie sali,
- „Olimpiada języka polskiego – uroczyste zakończenie w Ambasadzie w Berlinie” przyznano kwotę 1.500 euro na zakup materiałów, ww. kwotę przeznaczono na zakup książek na nagrody,
- „X Olimpiada j. polskiego – Warszawa” przyznano kwotę 8.300 euro na zakup usług, ww. kwotę przeznaczono na organizację finału olimpiady w Warszawie i Pułtusku, zakup usług hotelowych i gastronomicznych, druk plansz, materiałów informacyjnych, identyfikatorów, program kulturalny, integracyjny, edukacyjny,
- „Olimpiada języka polskiego – ścisły finał” przyznano kwotę 3.620 euro, w tym: na zakup materiałów 2.280 euro i na zakup usług 1.340 euro. Zakupiono za 1.859,60 euro nagrody rzeczowe dla 12 finalistów (laptopy, ebooki, aparaty fotograficzne), za kwotę 1.219,54 euro – bilety kolejowe na trasie Berlin-Warszawa-Berlin oraz wykonano dyplomy dla uczestników X Olimpiady,

- „Nauczanie języka polskiego i wiedzy o Polsce” przyznano 27.552 euro na zakup usług, 23 października 2014 r. Ambasada zapłaciła kwotę 15.976 euro za wypłacone honorarium²³ dla 23 nauczycieli punktów szkolnych prowadzonych przez PTS „Oświata” z tytułu prowadzenia zajęć lekcyjnych w okresie styczeń-czerwiec 2014 r. oraz za 350 godzin, w tym samym okresie, pracy Zarządu PTS „Oświata”,
- „Wzorowy uczeń” przyznano 300 euro na zakup materiałów, 30 lipca 2014 r. dokonano za ww. kwotę zakupu książek na nagrody rzeczowe dla finalistów konkursu.

(dowód: akta kontroli str. 157-164)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

1. W 2013 r. i 2014 r. w Ambasadzie nie określano, w ramach realizowanych projektów, wskaźników ich oceny, ani nie ustalano uzyskanych efektów w ramach poszczególnych projektów, a w 2013 r. nie określono również zasad kontroli realizacji tych projektów.

Jak wyjaśnił Kierownik Wydziału Konsularnego, w tych latach ani wzory wniosków, ani inne regulacje MSZ, nie nakładały na Ambasadę obowiązku określania wskaźników oceny efektów w ramach realizowanych zadań, a zasady kontroli projektów zostały ustalone dopiero w 2014 r. w Wytocznych DWPPG.

(dowód: akta kontroli str. 113-117)

Zdaniem NIK brak takich wskaźników utrudniał ocenę osiągniętych efektów, jak i skuteczności realizowanych zadań.

2. W 2014 r., pomimo określenia w Wytocznych DWPPG obowiązku kontroli realizowanych projektów, podejmowane w tym zakresie przez Ambasadę działania nie były dokumentowane.

Kierownik Wydziału Konsularnego wyjaśnił, że przygotowania projektów były na bieżąco monitorowane przez Placówkę w formie różnego rodzaju roboczych spotkań z organizatorami, na których omawiano najważniejsze kwestie, a ostateczna kontrola realizacji projektów ze środków MSZ była sprawowana w formie obecności przedstawiciela Placówki na spotkaniu finalizującym projekt. W przypadku projektów autorskich Ambasady (trzy etapy Olimpiady) pracownicy Ambasady na bieżąco angażowali się w prawidłową realizację projektu. Dotyczyło to zarówno wyboru tematów na poszczególne szczeble Olimpiady, jak i spraw dotyczących organizowania pobytu olimpijczyków w Polsce i szeregu innych czynności, które umożliwiły sfinalizowanie z powodzeniem tego ważnego priorytetowego projektu.

(dowód: akta kontroli str. 190-194)

Zdaniem NIK prowadzenie kontroli o odpowiedniej jakości i w sposób przejrzysty, potwierdzający jej ustalenia, wymaga dokumentowania podejmowanych czynności.

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykorzystanie środków publicznych przekazanych przez MSZ na realizację projektów o charakterze oświatowym i kulturalnym.

²³ Zaksięgowane w rozdziale 80135 – szkolnictwo polskie za granicą, w paragrafie 4300 – zakup usług pozostałych.

Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK, kierownik jednostki kontrolowanej jest obowiązany powiadomić Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykorzystania uwag.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Gdańsk, dnia *23* stycznia 2015 r.

Kontroler
Hanna Rybczyńska
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku
Dyrektor

p.o. DYREKTORA DELEGATURY
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI
w Gdańsku

.....
Włodzimierz Legadło
podpis